

KAKTUSŲ
GYVATVORĖ

23 SKYRIUS

Kovo 21-ąją savaitgaliui ištrūkome iš miesto ir nuvykome į Hilsdeilio miestelį. Teko trenktis du šimtus kilometrų į šiaurę nuo Manhatano.

Apsistojome Džojos giminaičių vasarnamyje. Jos tėvai 7-ąjį ir 8-ąjį dešimtmečius dirbo JAV ambasadoje Teherane. Ten Džoja su seserimis ir gimė, ir augo iki 79-ųjų Islamo revoliucijos. Tada Džojai buvo penkiolika.

– Tikrai? Nouruzas? – likau nustebusi, kai ji netikėtai paskambino. – Ar ir jūs jį švenčiate?

– Žinoma! Tai mano mėgstamiausia šventė! – ji užsi-degusi papasakojo apie didžiulį namą Hilsdeilyje ir kvapą gniaužiančius persiškus patiekalus. Juos pažadėjusi paruošti viena firma, kurią savaitgaliui sakėsi pasamdžiusi. – Būtinai atvažiuokite, susirinks gausus būrys svečių, su kuriais norėčiau judu supažindinti.

– Nouruzas – tai zoroastrų Naujieji metai, – padėjusi telefono ragelį paaiškinau Chilmiui.

Kitą dieną pas Andrių, kol laukėme kurjerio, turinčio mums pristatyti užsakymus iš italų restorano, man tarsi liežuvis atsirišo.

– Iki islamo Persijoje buvo paplitęs pagoniškas tikėjimas. Zoroastrai garbino Saulę ir Mėnulį, atlikinėjo įvairius ritualus su ugnimi, – šįsyk pasakojau Andriui, nes Chilmis dėjosi įsigilinęs į valgiaraštį. – Vėliau, kaip pats žinai, ten įsigalėjo islamas. – Andriui, regis, pradėjo trūkti kantrybė. – Tiesa, net ir atsivertę į islamą persai išsaugojo zoroastrišką Nouruzo tradiciją. Šią šventę pamėgo ir krikščionys, ir žydai: degino laužus, atlikinėjo ugnies apeigas ir ruošė šventinius patiekalus.

– Šventinius patiekalus? – gerokai praalkęs Chilmis pasigavo mano žodžius. Tarsi pasiruošęs pakilti, jis įsiramė į fotelio atkaltes. – Nuostabu, tai kada važiuojame?

Išalkusio žmogaus žvilgsniu Andrius dirstelėjo į laikrodį. Laukėme jau beveik valandą.

– Kada toji šventė?

Priminiau, kad kitą ketvirtadienį.

– Kovo dvidešimt pirmąją.

– Oi, per patį lygiadienį, – šypsodamasis Andrius pritariamai kinkavo galvą. – Kuo puikiausiai tinka.

Chilmis atplėšė žvilgsnį nuo gundančios bolonietišku spagečių nuotraukos.

– Lygia... kas?

Andrius paaiškino, kad kovo 21-oji – pirmoji pavasario diena. Tą dieną susilygina diena ir naktis. Chilmis nusijuokė:

– Koks dar pavasaris? – ir smiliumi bakstelėjo į tamsų langą, už kurio viešpatavo žiemiška naktis. – Ketvirtadienį jo pradžia?

Iš pradžių į Hilsdeilį planavome vykti traukiniu. Džoja minėjo, kad iš Grand Central stoties traukiniai ta kryptimi

vyksta kas trys valandos, ir pažadėjo pasiteirauti kitų svečių, ar kas nors negalėtų mūsų pavėžėti.

– Galite imti mano automobilį, – pasiūlė Andrius ir instinktyviai grįžtelėjęs į Chilmį perspėjo, kad jo *Suzuki* variklis burzgia garsiau, nei derėtų, bet visa kita kuo puikiausiai veikia.

Andrius nustebo sužinojęs, kad Chilmis neturi vairuotojo pažymėjimo ir niekada nėra vairavęs.

– Iš tikrųjų? Niekada? Niekada?

Virš susukto į kūgį valgiaraščio Chilmis mažumėlę palinko į priekį.

– Iš tikrųjų.

– Tada tu vairuok.

Su Chilmiumi paskubomis apsimainėme dvejojančiais žvilgsniais. Jis žiūrėjo į mane pro susuktą žiūroną.

– Aš ne...

– Juk turi tarptautinį pažymėjimą? Juk galima ir...

– Taip... – atsakiau neryžtingai. – Bet niekada neteko čia vairuoti. Visiškai nepažįstu vietos kelių.

Andrius pakilo ir priėjo prie knygų lentynos koridoriuje, o Chilmis žvelgė į mane išplėstomis akimis, lanku išriestais antakiais tarsi klausdamas: o kodėl gi ne? Mintis, kad mudu leidžiamės į romantišką savaitgalio išvyką, o palaidus mano plaukus kaip filmuose kedena vėjas, kaskart vis labiau mane viliojo, nors baimė pasiklysti nepažįstamuose keliuose nė nemanė trauktis. Negalėčiau pasigirti stipria geografine nuojauta, nes net važiuodama iš Tel Avivo į Roš Hapiną ne kartą sugebėjau paklysti, o ką jau kalbėti apie amerikietiškus greitkelius ir nepažįstamas vietas ir dar su Chilmiumi pašonėje?

– Štai šičia Hilsdeilis. – Andrius sugrįžo nešinas Niujorko valstijos kelių žemėlapiu ir prisėdo šalia manęs. – Nuo čia daugiausia dvi su puse valandos kelio.

Jis pirštu vedžiojo po raudonai melsvų linijų raizgalynę, orientacinius punktus ir miestus. Paaiškino, kad Hilsdeilį galima pasiekti autostrada – 22-uuju keliu, – kuri šiaurės kryptimi driekiasi palei rytinę Niujorko valstijos sieną. Andrius pirštu bedė į šiaurinę Bronkso išvažiavimą, tada pavažiavęs į žemėlapio viršų paaiškino, kad iš ten į Hilsdeilį visą laiką reikia važiuoti tiesiai, nėra jokių posūkių nei į dešinę, nei į kairę.

– Vieni juokai, – regis, ir pats buvo dėl to nustebęs. – O koks kvapą gniaužiantis vaizdas.

Nuaidėjo skambutis. Atėnė, juodas pudelis, iki tol ramiai gulėjęs ant kilimo, staiga pratrūko garsiai loti.

– Pagaliau, – Chilmis pakilo nuo fotelio. – Jau maniau, kad mirsiu iš bado.

Andrius puolė prie telefonspynės atidaryti laukujų pastato durų, o Chilmis šiurkščiai rankomis mane apšivijo ir suklykė lyg laukinis žvėris, tarytum būtų sumanęs mane praryti. *Kodėl gi ne?* dingtelėjo galvoje. Atsargiai išsivadavau iš jo gniaužtų. Viso labo dvi, daugiausia dvi su puse valandos kelionės. Pabučiavau jį. Kaip iš Tel Avivo iki Roš Hapinos. Iš kitapus durų atsklido Andriaus balsas:

– Ar turėjai kada reikalų su *Suzuki*?

Tada pasirodė svetainėje nešinas siuntiniu.

– Ar turėjau reikalų su *Suzuki*? – užklypta netikėto klausimo nusijuokiau ir išsisukau nuo apnuogintų Chilmio dantų. – Yra toks anekdotas, gal esate girdėję?

– Vienas vaikinai važiuoja autostrada, – kai virtuvėje išsidalijome porcijas valgydama su pertrūkiais jiems pasakojau. – Staiga jį lenkiančio didžiulio motociklo vairuotojas šūkteli: *Pažįsti Suzuki?! Ar pažįsti Suzuki?* Po kiek laiko ir vėl pasivijęs darsyk rikteli: *Ar pažįsti Suzuki?* Vaikinui trūko kantrybė. Spustelėjęs greičio pedalą pasiveja priekin išsiveržusį motociklą. *O ką, jei pažįstu?! – išrėkė. – Tada pasakyk, – šaukė motociklininkas, – kur stabdžiai? Stabdžiai kur?*

22-asis kelias prasideda Bronkse, šiauriniame Hadsono upės tilto išvažiavime. Pirmieji dvidešimt penki kilometrai – tai kelių juostų didmiesčio gatvė su šviesoforais, žibintais ir spūstimis, bet pravažiavus pietinę Vestčesterio apygardos dalį ir pasukus šiaurės rytų kryptimi intensyvaus eismo kelias virsta įprastiniu dviejų juostų užmiesčio keliuku, kuriam abipus driekiasi miškai ir laukai, nedidelės gyvenvietės, arklidės ir karvių fermos, gamtos draustiniai ir vandens telkiniai. Vietomis buvo matyti ženklai, įspėjantys apie pavojų, kad į kelią gali išbėgti meška ar briedis. Tą rytą pasaulis sveikino atėjusį pavasarį, bet čia, Šiaurės Amerikoje, vis dar karaliavo žiema. Apsnūdusį kelią gaubė pilkšvai baltas rūkas. Tankių miškų medžių viršūnės buvo nuklotos sniegu, nuo spygliuočių tįsojo ilgi varvekliai; šen bei ten tarsi užšalusios pieno jūros švietė baltu stiklu aptraukti tvenkiniai.

Per radiją sklido nuostabios dainos. Visa gerkle plyšaudami mudu su Chilmiu visą kelią joms antrinome. Grojo *Rolling Stones*, *The Mamas & Papas*, Donas Maklynas, *The*

Kinks ir *Fleetwood Mac*, dėl kurių Chilmis buvo pametęs galvą. Suradęs dvi radijo stotis, kurios transliavo 7-ojo ir 8-ojo dešimtmečio muziką, per reklaminę pertraukėlę šokčiojo nuo vienos prie kitos. Aptikęs jam patinkančią dainą paleisdavo ją visu garsu. Laidydami gerklę ankštą automobilio erdvę beregint pripildydavome prikimusių šūksnių, linkčiojom į taktą mus supančiam kraštovaizdžiui ir priešpriešiais skubantiems lengviesiems automobiliams bei vilkikams. Dainavome į šalis kratydami galvą. Mus buvo užvaldęs toks nuoširdus džiaugsmas, jog atrodė, kad baigiantis subyrėti Andriaus *Suzuki* lekia ne variklio, o mūsų džiaugsmo ir dainų varomas.

Chilmiui ant kelių gulėjo išskleistas kelių žemėlapis, kurį dėl viso pikto mums paskolino Andrius. Retsykiais Chilmis man nulupdavo mandariną, pakišdavo paketį su sūdytais riešutais, kartais garsiai paskelbdavo, kas mūsų laukia priešakyje.

– Už dešimties mylių Kolonial Akresas, – pravažiavus Bonikresto gyvenvietę pranešė, kokia bus artimiausia.

– Netrukus kelias susikirs su 684-uuju greitkeliu, – skubėjo pranešti mums vos pravažiavus nedidelį Rozedalio miestelį. – Dar apie aštuoniolika kilometrų.

Prie Paulingo sankryžos laukiant, kol užsidegs žalia šviesoforo šviesa, baisiai riaumodamas mums iš dešinės priartėjo didžiulis motociklas ir sustojo. Odiniais drabužiais, juodu šalmu motociklo vairuotojas mandagiai linktelėjo galvą.

Šypsodamasis Chilmis pravėrė langą.

– Ar pažįstate *Suzuki*? – šūktelėjo motociklininkui.

Vyriškis kilstelėjo šalną atverdamas žydras akis.

– Atsiprašau, pone?

– Vairuotoja teiraujasi, – Chilmis šaukė garsiau. – Ar pažįstate *Suzuki*?

Vyras atrodė sutrikęs. Akimis klaidžiojo po tolius. Dar akimirką padvejojęs patarė pasiteirauti kitų, nes jis čia ne vietinis.

Netrukus už Dover Pleinso sustojome vienoje poilsio aikštelėje, kurios užėja iš tolo švietė. Virš laukųjų durų buvo pakabinta medinė indėnų vado galva, išvagota raukšlių ir papuošta plunksnų vainiku. Užėja medžiu iškaltomis sienomis ir senais raudonais kilimais išklotomis grindimis buvo pilna triukšmingų turistų iš Australijos. Tarp staliukų vikriai sukiojosi juodai apsirengę padavėjai, nešini kolos skardinėmis ir didžiulėmis traškučių lėkštėmis. Į automobilį grįžome nešini vienkartinio garuojančios kavos puodeliu. Pavažiavę ne daugiau kaip pusę kilometro didžiai pakylėti darsyk sustojome. Išukę iš pagrindinio kelio atsidūrėme ažuolų giraitėje, kur alpdami iš laimės ir apimti aistros puolėme bučiuotis ir jau netrukus persiritome ant galinės sėdynės.

Pagrindinėje Hilsdeilio gatvėje alkoholinių gėrimų parduotuvėje mums nurodė važiuoti nuokalne ir pavažiavus bažnyčią pasukti į dešinę. *Deer Track Lane* gatvėje tarp medžių ir automobilių išvydome įspūdingą 12-uojų numeriu pažymėtą dviaukštį namą, papuoštą šventinėmis lemputėmis, praviromis medinėmis langinėmis ir didžiule veranda visai kaip iš filmo *Vėjo nublokšti*. Virš melsvomis čerpėmis ir baltu sniegu padengto stogo kyšojo du kami-

nai, iš kurių kildamos į rausvomis ir violetinėmis juostomis išmargintą dangų plaukstėsi dūmų driekėnos. *Suzuki* prisilšėjo prie paskutinio automobilio aikštelėje. Vienu raktelio suktelėjimu nutilo burzgiantis variklis ir tratėjimas. Stojus tylai, pasigirdo iš namo sklindančios kalbos ir džiazio muzika. Man nusviro pečiai. Staiga visu svoriu prislėgė per kelionę susikaupusi įtampa, kuri šiek tiek atslūgo drauge su virš vairo nusklendusiu atodūsiu. Iš lūpų išsprūdo tylus šnabždesys: *Baruch Ha-Šem*¹. Šį palaiminimą po kiekvienos ilgesnės kelionės laimingai sugrįžus namo išstardavo tėvas – *Ačiū, Dievui*.

Chilmis, regis, jo neišgirdo. Pasilenkęs jis raišiojosi batų raištelius. Pasukusi į save veidrodėlį pastebėjau išraudusį veidą – tai jo kelių dienų barzdos šerių žymės, likusios po aistringų bučinių. Pasitaisiau susitaršiusius plaukus. Akies krašteliu pastebėjau, kaip jis sekioja mane akimis ir šypsojosi. Sviedusi žvilgsnį Chilmio pusėn neištvėrusi pati nusišypsojau ir vėl įsikibau veidrodėlio. Nespėjęs išblėsti kelionėje lydėjęs džiaugsmas ir pasitenkinimas, kad pavyko be klaidžiojimų atvykti į vietą, prisiminimai trumpam nuklydus iš pagrindinio kelio, veide įsispaudusi aistra ir meilė – visa tai niekur nebuvo dingę net ir išlipus iš automobilio.

Krūtinėn įtraukiau šalto ir drėgno oro gūšį. Į nosį plūstelėjo sniego ir deginamos medienos kvapas. Pravėrusi dureles išėmiau suglamžytas mudviejų striukes ir ant žemės kaip papuola išmėtytus krepšius.

Priėjęs iš nugaros Chilmis apkabino mane per juosmenį.

¹ Tegu bus palaimintas (*hebr.*).

– Luktelk, – mūsų kojoms susipynus, jis glaudė mane arčiau savęs. – Ateik čia.

Jo šypsena persikėlė ant mano lūpų, iš kurių veržėsi garo kamuoliai.

– Lik čia su manimi, – tarsi maldaudamas šnabždėjo man į kaklą. – Pasilik. – Tai buvo įprastas ritualas, kuriuo bandoma pavogti kelias paskutines akimirkas, prieš neriant į šventinį šurmulį ir įsimaišant tarp svečių – Dar truputėlį. – Per džinsines kelnes jaučiau jo šiltas ir jautrias rankas. – Šiandien mane vežė nuostabi vairuotoja. – Šnabždėjo man į veidą. – Tokia graži.

Staiga be jokios įžangos, sakytum, po paskutiniojo mūsų sustojimo būtų praėjusi ne valanda, o gerokai daugiau, ir vėl įsiplieskiau, iš po kojų ėmė slysti žemė. Mano akys apsitraukė migla, o Chilmis lyg paklaikęs apibėrė mane aistringais bučiniais darsyk braižydamas veidą dygiais šeriais. Šnervėmis godžiai savin traukiau prakaito, šampūno ir cigarečių dūmų mišinį bei salsvą ką tik nudrožto ir jam už ausies užkišto pieštuko kvapą, kuris, kaip įprastai, visiškai mane nuginklavo. Kaip ir miške kvėpdama ir traukdama jį savin, prisiminiau Džojos žodžius, kuriuos kadaise pasakė, kai mudu pas ją viešėjome. Tąsyk ant rankų ji laikė mažąjį Liamą, o aš veidu prie jo prisispaudusi trumpam apsvaigau nuo raukšlėto kūdikio veidelio, prakvėpusio pienu.

– Tai dėl to, kad jų nepaliktų, – paaiškino ji. – Kaip tik šią savaitę skaičiau, kad visų žinduolių mažyliai skleidžia malonų kvapą, kad motina jų nepaliktų.

Jos žodžiai susimaišė su Chilmio šnabždesiu.

– Tokia graži vairuotoja...